

Amerika's grootste bondgenoot en de USS *Liberty*

Op 8 juni 1967, midden in de Zesdaagse Oorlog, vielen Israëlische vliegtuigen en marine-schepen het inlichtingschip van de Amerikaanse marine, USS *Liberty*, aan, waarbij 34 Amerikanen werden gedood en 171 anderen gewond raakten. De episode blijft een van de donkerste en meest controversiële hoofdstukken in de Amerikaanse militaire geschiedenis - niet alleen vanwege de aanval zelf, maar ook vanwege de doofpot die volgde. Wanneer bekeken tegen de bredere achtergrond van Israëls geschiedenis van ongeprovoceerde agressie, verraderlijke tactieken en minachting voor internationaal recht, staat de *Liberty*-affaire als een pijnlijk voorbeeld van hoe de Amerikaanse regering het leven van haar eigen militairen ondergeschikt heeft gemaakt aan haar "speciale relatie" met de zogenaamde grootste bondgenoot van Amerika.

Een patroon van agressie en verraad

De acties van Israël in 1967 kunnen niet op zichzelf worden begrepen. De Zesdaagse Oorlog zelf begon met een ongeprovoceerde, preventieve Israëlische luchtaanval op Egypte - een duidelijke schending van het VN-Handvest. Internationaal recht erkent alleen defensieve acties na een gewapende aanval; er bestaat geen juridische doctrine van "anticiperende zelfverdediging". Israël heeft echter herhaaldelijk zijn eenzijdige oorlogen en aanvallen verhuuld onder deze verzonnen rechtvaardiging, van de Sinai-invasie van 1956 tot de aanval op de Osirak-reactor van Irak in 1981 en verder.

Even verontrustend is Israëls geschiedenis van misleiding in oorlogvoering. De bomaanslag op het King David Hotel in 1946 werd uitgevoerd door zionistische militanten vermomd als Arabieren. De "Lavon-affaire" van 1954 betrof Israëlische agenten die bommen plaatsten op westerse doelen in Egypte om lokale groepen de schuld te geven. En nog in 2024 vermomden Israëlische troepen zich als artsen, verpleegkundigen en patiënten om drie Palestijnen in een ziekenhuis te doden - een daad die voldoet aan de definitie van perfidie onder de Conventies van Genève. Tegen deze achtergrond lijken de gebeurtenissen van 8 juni 1967 minder een tragisch ongeluk en meer een onderdeel van een gevestigde werkwijze.

De aanval op de USS *Liberty*

De *Liberty* was een duidelijk gemarkeerd schip van de Amerikaanse marine, vol met antennes, met het romnummer en de naam in grote letters geschilderd, en met een Amerikaanse vlag die zo groot was dat hij niet over het hoofd gezien kon worden. Overlevenden getuigden dat Israëlische verkenningsvliegtuigen die ochtend meerdere keren over het schip vlogen, dicht genoeg om piloten te zien zwaaien naar matrozen op het dek. Uren la-

ter sloegen ongemarkeerde Israëlische straaljagers toe met raketten, napalm en kanonvuur.

De aanval verliep in fasen. Eerst sloegen luchtaanvallen de communicatie uit, vergezeld van opzettelijke radiostoring om noodoproepen naar de Amerikaanse Zesde Vloot te verhinderen. Vervolgens kwamen torpedoboten, waarvan er één een torpedo afvuurde die een enorm gat in de romp van het schip sloeg en 25 mannen onmiddellijk doodde. Overlevenden meldden dat Israëlische kanonneerboten reddingsboten beschoten - een duidelijke oorlogsmisdaad onder de wetten van gewapende conflicten. Ten slotte zweefden gewapende helikopters boven het vernielde schip voordat ze de aanval afbraken. In elke fase hadden de aanvallers de mogelijkheid om de *Liberty* als Amerikaans te herkennen. In geen enkele fase stopten ze.

Israël beweerde later dat het de *Liberty* had aangezien voor het Egyptische paardentransportschip *El Quseir*. Deze verklaring houdt geen stand onder onderzoek. De twee schepen leken in geen enkel opzicht op elkaar qua grootte, silhouet of uitrusting. Bovendien, zelfs als Israël echt dacht dat het de *El Quseir* aanv, zou het schuldig zijn geweest aan een andere oorlogsmisdaad - de opzettelijke aanval op een ongewapend civiel schip dat vee vervoerde.

Motieven en theorieën

Waarom een Amerikaans schip aanvallen? Verschillende mogelijkheden komen samen. Door de *Liberty* te laten zinken, zou Israël een schip hebben stilgelegd dat belast was met het verzamelen van signalenintelligentie - informatie die Israëlische operaties had kunnen onthullen die verder gingen dan wat Tel Aviv aan Washington toegaf. Door ongemarkeerde vliegtuigen te gebruiken en te proberen het schip volledig te laten zinken, hoopte Israël mogelijk de aanval op Egypte te pinnen, waardoor de Verenigde Staten in de oorlog aan de kant van Israël zouden worden getrokken. En door de radio's van het schip te storen, maakte Israël duidelijk dat het niet wilde dat overlevenden uitzonden wie de echte aanvaller was. De meest plausibele verklaring is dat Israël van plan was dat de *Liberty* onder de golven zou verdwijnen, zonder getuigen die zijn verhaal zouden tegenspreken.

Doofpot en verraad

Als de aanval schokkend was, was het vervolg schandelijk. Overlevenden kregen het bevel te zwijgen onder dreiging van krijgsraad. Het onderzoek van de Amerikaanse marine duurde slechts een week, met getuigenissen die streng beperkt waren. President Lyndon Johnson en minister van Defensie Robert McNamara riepen Amerikaanse vliegtuigen terug die waren gestuurd om de *Liberty* te verdedigen, waarbij ze geopolitiek boven het leven van hun eigen mannen stelden.

Hoge functionarissen gaven later de waarheid toe. Minister van Buitenlandse Zaken Dean Rusk verklaarde dat hij Israëls verklaring nooit accepteerde. Admiraal Thomas Moorer, voormalig voorzitter van de Joint Chiefs of Staff, noemde de aanval opzettelijk en de doofpot "een van de klassieke gevallen aller tijden van de Amerikaanse regering die de waar-

heid verhult". Presidentieel adviseur Clark Clifford gaf ronduit toe dat Washington de alliantie met Israël "belangrijker vond dan het leven van onze mannen". Zelfs de uitreiking van de Medal of Honor aan kapitein William McGonagle werd opzettelijk afgezwakt, zonder de gebruikelijke eer van het Witte Huis.

Conclusie: Amerika's grootste bondgenoot?

Het USS *Liberty*-incident onthult een brute realiteit: in 1967 doodde en verminkte Israël honderden Amerikanen, en Washington beschermde Israël tegen de gevolgen. De aanval zelf draagt alle kenmerken van opzet - meerdere fasen, opzettelijke storing, ongemarkeerde vliegtuigen en het beschieten van reddingsboten. De doofpot bewijst dat Amerikaanse leiders bereid waren gerechtigheid, verantwoordelijkheid en de nagedachtenis van de doden op te offeren om een alliantie te behouden.

Decennia lang hebben overlevenden herdenkingen gehouden die grotendeels door hun eigen regering werden genegeerd, terwijl de retoriek van "Amerika's grootste bondgenoot" in Washington voortduurt. Maar het wrak van de *Liberty* en de getuigenissen van haar bemanning vertellen een ander verhaal - een verhaal van verraad, stilte en een relatie waarin Amerikaanse levens als vervangbaar werden beschouwd.